

OVEREENKOMSTEN IN DE BEELDENDE KUNST

zoals op de tweede foto. Van navolging is hier nauwelijks sprake; maar wel blijkt ook hieruit dat de groote 19de-eeuwsche Fransche beeldhouwer den 15de-eeuwschen Hollander goed gekend en bewonderd moet hebben.¹

Mijn laatste en misschien voor velen meest overtuigende voorbeeld van overeenkomst, betreft twee schilderijen uit 't Rijks-Museum in Amsterdam. Ze stellen beiden

*Juan de Cordua, De Emmaüsgangers.
Rijksmuseum, Amsterdam*

de Emmausgangers voor. 't Eene heette lang van een onbekenden Spaanschen meester, maar is den laatsten tijd toegeschreven aan Juan de Cordua (1640—1702); 't andere is van Jan Steen. Ze geven beiden, anders dan Rembrandt en Vermeer, den Christus slechts vaag weer, blijkbaar op het moment, dat Hij, zooals het evangelie van Lucas zegt, „weg kwam uit hun gezicht”. Op het Spaansche schilderij zien wij Zijn omnevelde gestalte nog achter de tafel, bij Jan Steen is Hij reeds buiten de deur. Maar bij beiden zitten Kleopas en zijn vriend verslagen terneder. En wie kan nu ontkennen, dat de meest rechtsche figuur op beide schilderijen dezelfde is? Het coloriet is anders, de Spaansche schilder heeft zijn werk geheel in bruinen en grijzen gehouden, Jan Steen gebruikt sprekender kleuren. Ook geeft hij er een dienstmeisje bij. Maar 't jongentje, dat met zijn rug naar ons toe staat te schenken, is op beide schilderijen weer hetzelfde. Jan Steen heeft den tweeden Emmausganger als 't ware een slag omgedraaid. Hij zit niet meer op zij, maar achter de tafel; doch zijn houding, het hoofd gesteund op de rechterhand, is volkomen dezelfde als op het doek van den Spanjaard. Ik kan deze overeenkomst niet verklaren. Het Spaansche schilderij lijkt mij oorspronkelijker toe, het palet meer dan dat van Jan Steen in overeenstemming met de duidelijke verslagenheid, waarin de verschijning van den opgestanen Heer de twee vrienden heeft gebracht. Hoe het echter mogelijk is, dat Jan Steen dit schilderij heeft gekend, weet ik niet. Het is door het museum eerst na 1900 aangekocht. Waar is het vandaan gekomen? Het lijkt mij een aantrekkelijke